

Nový slovník gréckeho jazyka

(Ján Zozulák a kol.: Grécko-slovenský a slovensko-grécky slovník. Prešov: Datapress 2011. 701 s. ISBN 978-80-967289-7-8)

Erika Brodňanská, Filozofická fakulta PU, brodkovia@gmail.com

Na pôde Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU v Prešove vznikol niekoľko rokov pod vedením J. Zozuláka slovník novogréckeho jazyka. V tomto roku ponúkol kolektív autorov pripravovaný grécko-slovenský a slovensko-grécky slovník širokej verejnosti. Treba podotknúť, že ako obojstranný slovník je prvý svojho druhu na Slovensku. Záujem o novogrécky jazyk na Slovensku z roka na rok rastie a vydanie slovníka je tak významným počínom nielen pre laickú, ale i odbornú verejnosť.

Slovník má široký terminologický rozsah. Obsahuje, ako uvádzajú aj autori (s. 4), výrazy a slovné spojenia z kultúrnej, spoločenskej, politickej, ekonomickej, právnej oblasti a tiež z bežného života. Je rozdelený na tri základné časti. Prvú časť tvorí úvod s krátkou gramatikou (s. 3-12), nasleduje 676 slovníkových strán a 12 strán s reprintmi titulov, ktoré boli vydané na PbF v Prešove.

Úvodná časť obsahuje krátky úvod v slovenskom jazyku, prehľadne spracovanú grécku abecedu (alfabétu) spolu s poučením o výslovnosti jednotlivých hlások a ich skupín, zoznam základných a radových čísloviek a nechýbajú ani názvy dní, mesiacov a ročných období. Stručná gramatika na s. 10 oboznamuje používateľa s gréckym určitým a neurčitým členom, osobnými zámenami, s časovaním slovesa *byť* v prítomnom a minulom čase i s časovaním ostatných sloviess v prítomnom čase, ktoré uvádza na príklade slovesa *θέλω*, *chcem*. Slovníkovej časti napokon predchádza zoznam použitých skratiek a značiek.

Kolektív autorov *Grécko-slovenského a slovensko-gréckeho slovníka* myslel pri jeho spracúvaní prioritne na slovenského používateľa, pretože jeho súčasťou nie je ani slovenská abeceda, ani slovenská výslovnosť, či úvod do slovenskej gramatiky, ktoré by boli prínosom pre používateľa z gréckej jazykovej oblasti. Slovník obsahuje viac ako 20 000 lexikálnych jednotiek. V heslároch oboch slovníkových častí nájdeme aktuálnu slovnú zásobu zo všetkých oblastí života, základné odborné výrazy a v nemalej miere i lexiku týkajúcu sa teológie, čo úzko súvisí s pracoviskom, na ktorom slovník vznikol. Odhliadnuc od toho, oblasť teológie si v súčasnosti našla svoje pevné miesto v našej vzájomnej komunikácii, nie je teda na škodu, že je slovník obohatený aj o jej pojmy.

Slovníkové heslá sú spracované prehľadne, tlačené tučným písmom. Dá sa v nich rýchlo orientovať. Jednotlivé významy heslového slova sú zvýraznené číselne. V grécko-slovenskej časti slovníka (s. 13-360) je za každým heslom v gréčtine uvedená jeho spisovná výslovnosť, spolu s označením prízvuku, v hranatých zátvorkách. Slovesá sú uvádzané v 1. osobe singuláru indikatívu prezenta (novogréčtina nemá infinitív), substantíva v nominatíve singuláru spolu s určitým členom a pri adjektívach sú uvedené koncovky všetkých troch rodov. Ústretovým krokom autorov voči slovenským používateľom obojstranného slovníka je tiež obohatenie gréckych sloviess o tvar aoristu (dokonavý minulý čas). Členy, adjektívne koncovky feminín a neutier a tiež tvary aoristu sú typograficky odlišené kurzívou. V slovensko-gréckej časti (s. 361-689), žiaľ, výslovnosť gréckych ekvivalentov chýba.

Slovník obsahuje okrem základných výrazov aj typické slovné spojenia, frazeologizmy, dokonca informácie charakteristické skôr pre výkladový slovník (predovšetkým pri výrazoch z filozofie), napr. **ἀγνοστικισμός** [agnostikizmós] o **1. filoz.** agnosticizmus **2. filozofická teória**, podľa ktorej nemôžeme dôjsť k poznaniu podstaty alebo

počiatku bytostí, teda prvých príčin sveta, pretože naša poznávacia schopnosť je ohraničená skutočnosťami skúsenosti.

Pri gréckych reáliách nájde slovenský používateľ neraz doplnkovú informáciu kurzívou v zátvorke, napr. **τηγάκι** [tigáni] *to kuch. pekáč (na smaženie)*. V heslári sú abecedne zaradené ako samostatné heslá aj zemepisné názvy a autori sa nevyhýbajú ani expresívnym lexikálnym prostriedkom, ako je napr. v Grécku veľmi často používané citoslovce údivu *πωπώ* alebo deminutíva, napr. *γατάκι* mačička, *γιοκάς* synček, *δρομάκι* cestička, *αδελφάκι*, *αδελφούλης* braček, a pod. Pri posledne menovanej zdobneninge však musíme upozorniť na chybu, ktorá autorom unikla nielen v grécko-slovenskej, ale i v slovensko-gréckej časti slovníka. Až trikrát (s. 19, 376) uvádzajú namiesto tvaru *braček* tvar *bratček*.

Napriek uvedeným výhradám je *Grécko-slovenský a slovensko-grécky slovník* určite prínosom do slovenskej lexikografie. Vyplňa miesto, ktoré bolo doteraz prázdne, môže poslúžiť ako základ pre štúdium gréckeho jazyka i pre každodenné dorozumievanie a ako taký je dobrou pomôckou pre všetkých používateľov.